

Nr 3.

Av herr **von Heland**, om tullfrihet för viss elektrisk materiel samt för maskiner och redskap för jordbrukets behov.

Efterkrigsperioden har kommit att karakteriseras av en besvärande brist på varor och materiel av skilda slag inom olika branscher. Denna brist har icke avtagit ju längre i tid vi kommit från krigsslutet utan tvärtom ökat. Delvis beror detta på den allmänna knapphetssituation som inträtt i världen som en följdverkan av krigets förstörelser, men delvis beror det också därpå, att vårt land genom omfattande krediter intensifierat exporten till olika länder. Genom det nyligen av riksdagen godkända kreditavtalet med Sovjetunionen kommer denna bristsituation att undergå en ytterligare skärpning. Det synes därför med anledning av detta riksdagsbeslut vara påkallat att begära vidtagande av sådana åtgärder, som äro möjliga, för att öka tillgången på för folkhushållet viktiga materiel.

Särskilt besvärlig är bristen på elektrisk materiel och på maskiner och redskap för jordbrukets behov. Vad den förstnämnda beträffar, har tillgången på koppar ökat sedan vapenstilleståndet, men för annan elektrisk materiel — särskilt högförädlad sådan — har i stället en minskning av tillgången ägt rum. Denna ogynnsamma utveckling beror bland annat därpå, att importen från Tyskland helt upphört, och denna kan ej väntas komma i gång under de närmaste åren. Det är särskilt bristen på transformatorer som gjort sig kännbar. Den normala leveranstiden för mindre och medelstora transformatorer från svenska fabriker uppgår nu till 2 år och för större transformatorer till icke mindre än 4 år. Transformatorer finnas emellertid att köpa i USA, England och Schweiz med leveranstider på endast ungefär ett år. Liknande förhållanden som för transformatorer råda även i fråga om starkströmskablar, stålaluminiumlinor, aluminiumtråd, propphuvar, högspänningsbrytare, reläer och generatorer. Bristen på dessa varor är stor och leveranstiden lång, medan möjlighet till import föreligger.

Importen av elektrisk materiel bromsas dock upp dels därigenom att priserna i utlandet för flertalet varuslag ligga icke oväsentligt högre än i Sverige och dels därigenom att frakt- och tullavgifter måste betalas. Om man tillfälligt tog bort tullsatserna på ifrågavarande materiel, skulle säkert kraft- och elverken i ökad omfattning göra inköp utomlands. Elverksföreningen har i en skrivelse till Kungl. Maj:t av den 8 oktober i följande redogjort för materielbristen på det elektriska området och möjligheterna

till import samt begärt att tullsatserna på den materiel, varpå brist råder och som kan köpas i utlandet, skola temporärt borttagas under en tid av förslagsvis tre år. Den av Elverksföreningen föreslagna åtgärden är enligt min mening fullt befogad i nuvarande läge. Genom borttagande av tullen på den nämnda materielen skulle säkert den nuvarande svåra bristen åtminstone delvis kunna täckas genom import utifrån.

Ett borttagande av tullen på ifrågavarande elektriska materiel framstår som desto mera befogad som man på grund av kreditavtalet med Sovjetunionen har att räkna med en i hög grad skärpt brist på elektrisk materiel av olika slag. Genom detta kreditavtal kommer särskilt vårt lands elektriska industri att bli hårt engagerad för att uppfylla avtalets bestämmelser. En mycket stor del av de varor, som enligt avtalet skola levereras till Sovjetunionen, utgöres just av produkter från den elektriska industrien. I listan över de varuslag, som skola levereras, intaga generatorer och transformatorer en framträdande plats. Skall avtalet genomföras på det sätt, som är avsett, måste den inhemska marknadens behov av elektrisk materiel praktiskt taget bli omöjligt att tillgodose. Utan import av dylik materiel torde läget bli nästan ohållbart. Det finns ännu områden av den svenska landsbygden, som icke äro elektrifierade, och det skulle vara i hög grad orättvist, om dessa elektrifieringsarbeten finge skjutas till en tidpunkt, som ligger många år framåt.

Beträffande bristen på jordbruksmaskiner och redskap är läget svårt att överblicka, då någon utredning om tillgång och behov icke företagits. På vissa av dessa för jordbruket oundgängliga kapitalvaror är bristen stor, medan i andra fall tillgången torde något så när motsvara behovet. Som exempel kan nämnas, att det är möjligt att köpa traktorer med tämligen kort leveranstid, medan det däremot i fråga om traktorplogar förekommer mycket långa leveranstider. Under krisåren har det inte varit möjligt att förnya de förslitna delarna av jordbrukets maskinpark i den omfattning som skulle ha varit önskvärd. Det skulle därför bli mycket svåra följdverkningar för jordbruket, om denna förnyelse icke kan ske nu utan alltför lång tidsutdräkt. Jordbruket lider ju av svår brist på mänsklig arbetskraft, vilken sannolikt kommer att ökas genom den expansion industrien måste genomgå för att kunna uppfylla våra exportåtaganden. Skulle då till på köpet det bli svårare att anskaffa maskiner för att underlätta arbetet, kommer jordbruket lätt att råka in i ett fullständigt ohållbart läge.

Det finns liksom i fråga om den elektriska materielen möjlighet att köpa jordbruksmaskiner och redskap från andra länder. Svårigheterna äro här ungefär desamma som i fråga om den elektriska materielen. Priset är högt utomlands, och frakt- och tullavgifter lägga ytterligare hinder i vägen för importen. Ett temporärt borttagande av tullen även för dessa industriprodukter förefaller högeligen motiverat. En utredning bör dock

först göras om på vilka maskiner och redskap bristen är störst och i vilka fall temporär tullfrihet bör beviljas. Enligt min mening skulle det vara önskvärt, om regeringen ville låta utreda denna fråga så fort som möjligt och i god tid, innan vårbruket tar sin början, framlägga förslag för årets riksdag.

Med anledning av vad som ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte

dels besluta, att följande varor måtte tullfritt få införas till riket under en tid av tre år, räknat från den 1 juli 1947, nämligen aluminiumtråd, stålaluminiumlina, blymantlad kabel, större generatorer (med en vikt över 500 kg) och delar därtill, transformatorer, högspänningsbrytare, reläer, automatiska regulatorer och propphuvar;

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till årets riksdag om tullfri införsel till riket av sådana maskiner och redskap för jordbrukets behov, på vilka avsevärd brist råder.

Stockholm den 13 januari 1947.

Erik von Heland.
